

موضوع خطابت روز جمعه

و تقریر و بیان تحریر شده که به تمام خطباء مرکز و ولایات

به هر دو زبان ملی کشور (دري و پشتو) ارسال میگردد

۱۱/جمادی الثانی/۱۴۴۶ هـ، ق مطابق ۲۳/قوس/۱۴۰۳ هـ، ش

نقصانات دنیوی و اخروی ترک کردن نماز

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي شرع لعباده أكمل الشرائع، وفرض عليهم أجل الفرائض، وأوجب عليهم من العبادات، ما يصلون به إلى أسمى الغايات، وأنبأ المقاصد وأرفع الدرجات، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن نبينا محمداً عبده ورسوله، ومجتباه من خلقه ومصطفاه من أنبيائه ورسله، اللهم صل وسلم وبارك عليه وعلى آله وصحبه، ومن سار على نهجه، ودعا بدعوته إلى يوم الدين، أما بعد:

قال الله سبحانه وتعالى: {وَأَقِمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاٰكِعِينَ} [البقرة: (۴۳)]

حاضرین گرامی و شنوندگان محترم!

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته!

موقع بعض عبادات گاه گاهی فرا میرسد مانند روزه که در سال یک بار فرض است و بعض عبادات آنست که بالای همه مردم فرض نیست مانند حج و زکات که تنها بالای اغنیا فرض است اما در عبادات بعض عبادات است که به تمام مردمان بالغ یکسان فرض است امیر باشد یا رعیت غنی باشد یا فقیر و آن عبارت از نماز است و از فرضیت نماز هیچ کس مستثنی نیست و در شبانه و روز پنج وقت نماز بالای هر کس فرض است و نماز در بین عبادات از همه مهم تر و ضروری عبادات است اما در بین ما مسلمانها بسیار کم تعداد است که به نماز پابندی میکنند و علت آن این است که قوه عملی ما ضعیف است و ضعف این قوت موقوف است به ضعف فهم و دانش.

و اگر ما به اضرار گناهان معلومات کافی میداشتیم سپس هیچ وقت به ترک کردن نماز جرأت نمی کردیم طوریکه نقصان زهر به ما معلوم است که از آن خود داری نمایم و بطور امتحان و تجربه آنرا نمی چشیم. «اصلاح المسلمین اشرف علی تهنوی»

ترک کردن نماز نقصانات زیاد دنیوی و اخروی در قبال دارد که بعضی آنها بطور اختصار قرار ذیل است:

۱- ترک کردن نماز نا فرمانی از امر الله جل جلاله است:

و در قرآن کریم جمله (اقیموا الصلاة) در دوازده مقام ذکر شده است و الله تعالی در قرآن کریم در جای های متعددی به اقامه نماز امر کرده است حتی در وقت جنگ در برابر کفار به اداء کردن (صلاة خوف) حکم شده است که این بر اهمیت اقامه نماز دلالت میکند.

الله تعالی در یک آیه فرموده است: (وَأَنْ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتَوْهُ وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ تُخْشَرُونَ) الأنعام: (۷۲) ترجمه: و (نیز به ما حکم شده که) نماز را برپا کنید و از الله بترسید و او است آن ذاتی که به دربارش حشر میشود.

و در آیه دیگر فرموده است: (حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَىٰ وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ). البقرة: (۲۳۸)

ترجمه:-- بر اداء نمازها محافظت (و پابندی) کنید و خصوصاً نماز میانه (نماز عصر) و منقاد (فروتناهی برای الله بایستید).

و در یک آیه مبارک دیگر فرموده است: (وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ) الروم: (۳۱)

ترجمه:-- و نماز را برپا کنید و از جمله ی مشرکان نباشید.

۲- تارکین و ضایع کننده گان نماز را در آخرت در سخت ترین طبقات جهنم عذاب داده میشوند.

الله تعالی میفرماید: (فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ فَسُوفَ يَلْقَوْنَ غِيًّا).

ترجمه:-- پس از آنان فرزندان ناخلف جانشین شدند که نماز را ضایع کردند و از شهوات پیروی کردند پس به زودی با زیان و ناکامی (در وادی غی) روبرو خواهند شد.

توضیح: مفسرین در معنا ی [غیاً] مینویسند که مراد از [غیاً] خساره بزرگ در آخرت است بعضی دیگر می گویند که مراد از [غیاً] شر است بعضی دیگر می گویند که [غیاً] نام یک طبقه ی در عمق جهنم است و بعضی دیگر می گویند که [غیاً] نام طبقه ی که در آن خون و زرد آب است و بعضی دیگر می گویند که [غیاً] نام دو چاهی است که در تحت جهنم قرار دارد خون و زرد آب جهنمی ها به آن می ریزد تفسیر ابن کثیر (۳ / ۱۵۸)

۳- الله تعالی تارکین نماز و بی وقت اداء کننده گان نماز را دعای بد به هلاکت کرده است:--

الله تعالی فرموده است: (فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ) الماعون: (۵)

ترجمه:-- پس وای بر آن نماز گزارانی که از نماز خود غافل اند.

توضیح: ابو سعید خدری رضی الله عنه می گوید: [ویل] بین دو کوهی در جهنم است عبدالله بن عباس رضی الله عنهما میگوید: [ویل] عبارت از عذاب مشقت بار است و بعضی دیگر می گویند که [ویل] یک دروازه از دروازه های جهنم است.

و سیبویه میگوید [ویل] در اصل هلاکت را گفته میشود و برای کسی استعمال میشود که در هلاکت واقع شده باشد. تفسیر القرطبي (۲ / ۷)

و همچنان کلمه [ساهون] به دو معنا استعمال شده است یکی اینکه [ساهون] کسانی اند که وقت نماز را ضایع میکنند و در حدیث شریف آمده است: سئل رسول الله - صلی الله علیه وسلم - عن (الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ) ، قال: "إضاعة الوقت" از رسول الله صلی الله علیه وسلم در باره [ساهون] سوال شد نبی علیه السلام فرمودند: که مراد از این ضایع کردن وقت نماز است.

یعنی نشسته است در بیع و شراء و یا در مجلس های بیهوده خود را مصروف میکند و قتیکه نماز به قضایی نزدیک شود باز بر می خیزد و چند بار سر به زمین میزند. و معنای دیگر آن اینست که مراد از [ساهون] منافقین اند و هنگامی که از مسلمانان غایب باشند نماز را اداء نمی کنند و قتیکه با مسلمانها یکجا شوند باز نماز را اداء میکنند. مختصر تفسیر البغوي المسمى بمعالم التنزيل

(۱۹۳ / ۸)

۴- جای ترک کننده نماز در آخرت سقر و جهنم است.

وقتیکه مسلمانها در آخرت از مجرمین و دوزخی ها سوال کنند (مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ (۴۲) که چرا شما به جهنم انداخته شده اید؟ مجرمین می گویند: قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ) المدثر: (۴۳) ترجمه: (در جواب) گویند ما از نماز گزران نبودیم.

توضیح: سقر نام جهنم است، و سقر از این جهت اورا سقر گفته میشود که جسم و روح را ذوب میکند. الزاهرفی معانی کلمات الناس (۲/ ۱۲۰)

الله تعالی در تعریف سقر فرموده است: (وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَقَرٌ لَا تَبْقَى وَلَا تَذَرُ لَوَاحِئُهُ لِلْبَشَرِ). المدثر: (۲۹)

۵- ترک کردن نماز گناه کبیره است در احادیث شریف و عیدهای سختی از برای ترک کردن نماز ذکر شده است .

در حدیث شریف آمده است: عن جَابِرٍ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ -صلى الله عليه وسلم- يَقُولُ «إِنَّ بَيْنَ الرَّجُلِ وَبَيْنَ الشِّرْكِ وَالْكَفْرِ تَرْكُ الصَّلَاةِ». صحیح مسلم (۱/ ۶۱)

ترجمه:- از جابر رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: یقیناً در بین شخص مسلمان و شرک و کفر ترک نماز است

توضیح: این حدیث و سائر احادیث ترک نماز را کفر شمرده اند که این در باره ترک نماز و عید سختی است و این حدیث به زجر و وعید بناء است معنی اینطور می شود که عمل این شخص مشابه به عمل کفار و مشرکین است و باینکه نماز را ترک کردن بطور دوام دار مفضی به کفر میشود . یعنی کافران نماز نمی گذارند مسلمان هم نماز را اداء نمی کند در ظاهر در بین این هردو کدام فرقی معلوم نمی شود . مسلمان باید پابند نماز باشد تا اینکه در بین او، و کافر علامه ای موجود باشد .

در یک حدیث شریف دیگر آمده است که نبی علیه السلام فرموده است: کسانی که به نماز جماعت حاضر نمیشوند دلم میخواهد که خانه های ایشان را به آتش بسوزانم. در حدیث شریف آمده است: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَمُرَ بِالصَّلَاةِ فَتَقَامَ ثُمَّ أُخَالِفَ إِلَى مَنَازِلِ قَوْمٍ لَا يَشْهَدُونَ الصَّلَاةَ فَأُحَرِّقُ عَلَيْهِمْ». صحیح البخاری (۶/ ۱۸۶)

ترجمه:- از ابو هریره رضی الله عنه روایت است که نبی علیه السلام فرمودند: بدون شک تصمیم گرفتم که به نماز امر کنم (یعنی امر کنم به اذان) سپس نماز بر پا شود پس من برگردم به خانه های آنانیکه به نماز حاضر نشدند و خانه های ایشان را بالایشان بسوزانم.

۶- کسی که نماز را ترک می کند از برای او در روز قیامت نه دلیلی ونه او را خلاصی می باشد. و در روز قیامت در صف قارون، هامان

وابی ابن خلف ایستاده می باشد . در حدیث شریف آمده است: عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ ذَكَرَ الصَّلَاةَ يَوْمًا فَقَالَ: «مَنْ حَافِظٌ عَلَيْهَا كَانَتْ لَهُ نُورًا وَبُرْهَانًا وَنَجَاةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَنْ لَمْ يُحَافِظْ عَلَيْهَا لَمْ يَكُنْ لَهُ نُورٌ وَلَا بُرْهَانٌ وَلَا نَجَاةٌ وَكَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَعَ قَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَأَبِي بَنِي خَلْفٍ». مسند أحمد (۱۱/ ۱۴۱)

ترجمه:- از عبدالله عمر بن العاص رضی الله عنه روایت است او میگوید: یک روز نبی علیه السلام در باره نماز فرمودند: کسی که نماز را به پابندی اداء می کند این نماز از برای او در روز قیامت نور و روشنائی میباشد و در وقت محاسبه از برای او حجت و دلیل می باشد و سبب نجات وی می گردد. و کسی که به نماز توجه نمی کند از برای او در روز قیامت نور، دلیل و هیچ ذریعه نجاتی نمی باشد، و بافرعون، هامان و ابی بنی خلف حشر می شود .

توضیح: علماء کرام یاد آوری کردند که تاریک نماز با فرعون قارون وهامان وابی ابن خلف از این جهت حشر می شود که تاریکین نماز یا به مال خود مشغول بوده یا به پادشاهی خود مصروف بوده یا به وزارت خود مشغول بوده ویا در تجارت کسی که به خاطر مال از نماز غافل شده باشد حشر او با قارون می شود وکسی که بخاطر پادشاهی از نماز غافل شده باشد حشر او با فرعون می شود وکسی که بخاطر وزارت از نماز غافل شده باشد حشر او باهامان میشود وکسی که بخاطر تجارت از نماز غافل شده باشد حشر او بابی ابن خلف تجار کفارمکه میشود. الکبائر للذهبی (ص: ۱۹)

۷- ترک کردن نماز صفات منافقین است:

منافقین نماز نمیخواندند، اما بخاطر اینکه شناخته نشوند؛ وقتیکه مسلمانها نماز اقامه میکردند منافقین هم با کمر شکسته شده و بی رغبتی در جماعت ایستاد می شدند. الله تعالی حالت ایشان را اینطور ذکر کرده است: (وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كُسَالَى يُرَآؤُنَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا). النساء: (۱۴۲)

ترجمه:- وچون منافقان به سوی نماز برخیزند با کسالت بر میخیزند به مردم تظاهر نموده نیکی وصلاح خود را نشان میدهند والله را یاد نمی کنند مگر بسیار کم.

الله تعالی در آیه مبارکه دیگر فرموده است: (وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ كُسَالَى وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَارِهُونَ) التوبة: (۵۴) ترجمه:- وبه نماز نمی آیند مگر در حال کسالت وانفاق نمی کنند مال خود را مگر با کراهت.

توضیح: یعنی ایشان نماز میخوانند در حالیکه سست می باشند و نماز بالای ایشان سنگینی میکند؛ زیرا که اینها از نماز کدام امیدی ندارند و نه در ترک آن کدام گناهی را می بینند و این عقیده را هم ندارند که نماز بالای ایشان فرض است. نماز مناجات کردن با الله تعالی است و مناسب است که این مناجات به بسیار رغبت، محبت و اخلاص کامل و در اوقات تعیین شده آن اداء گردد، پس نماز نخوانند و یا به بی رغبتی آنرا اداء کردن صفت منافقین است؛ از این جهت عبد الله ابن عباس رضی الله عنهما فرموده است: این مکروه است که شخصی به نماز ایستاده شود در حالیکه بی رغبت و سست باشد؛ بلکه برای مسلمان مناسب است که به پیشانی باز و خوشحالی بر نماز برخیزد؛ زیرا که انسان در نماز با الله تعالی صحبت میکند و رحمت الله تعالی با او روبرو میشود و او را می بخشد و وقتیکه بنده از او بخشش بخواهد. ابن کثیر (۷۰۱/۱)

از همین جهت بالای منافقین دو نماز خیلی سنگین تمام میشود، یکی: نماز خفتن و دیگر نماز صبح. در حدیث شریف آمده است: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ أَثْقَلَ صَلَاةٍ عَلَى الْمُنَافِقِينَ صَلَاةُ الْعِشَاءِ، وَ صَلَاةُ الْفَجْرِ». مسلم (۴۵۱/۱)

ترجمه:- از ابوهریره رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه و سلم فرموده است: بدون شک سنگین ترین نماز بالای منافقین نماز خفتن و نماز صبح است.

بنابراین کسانی که نماز خفتن و صبح را ترک میکنند ایشان در عمل مانند منافقین اند.

۸- به ترک کردن نماز شیطان بالای انسان مسلط میشود.

کسی که نماز را ترک کند شیطان با او حمله میکند و زودتر او را شکار میکند؛ زیرا که نماز برای مسلمان سپر است. در حدیث شریف آمده است: عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- يَقُولُ « مَا مِنْ ثَلَاثَةٍ فِي قَرْيَةٍ وَلَا بَدْوٍ لَا تُقَامُ فِيهِمُ الصَّلَاةُ إِلَّا قَدْ اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ ». سنن أبي داود- (۲۱۴/۱)

ترجمه:- از ابو درداء رضی الله عنه روایت است، او میگوید که من از رسول الله صلی الله علیه و سلم شنیده ام که فرمودند: نمی باشد سه نفری در یک قریه و یا در یک صحرا و بیابان که نماز را برپا نمایند مگر اینکه شیطان بالای آنها مسلط میشود و به طرف خود آنها را کش میکند.

۹- به ترک نماز و جماعت مهر غفلت در قلب مسلمان زده میشود :

به ترک کردن نماز و حاضر نشدن به جماعت به انسان نقصانات خطرناکی می رسد که آن عبارت از مهر غفلت در قلب او است و قلب او از یاد الله غافل میشود. در حدیث شریف آمده است: عن ابْنِ عَبَّاسٍ، وَابْنِ عُمَرَ أَنَّهُمَا سَمِعَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «لَيَنْتَهِيَنَّ أَقْوَامٌ عَنْ وَدْعِهِمُ الْجَمَاعَاتِ، أَوْ لَيَخْتَمَنَّ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ، ثُمَّ لَيَكُونَنَّ مِنَ الْغَافِلِينَ» سنن ابن ماجه (۱/ ۲۶۰) ترجمه: از عبدالله ابن عباس و عبدالله ابن عمر رضی الله عنهم روایت است که هر دوی آن از رسول الله صلی الله علیه و سلم شنیده اند که رسول الله صلی الله علیه و سلم در منبر فرمودند: حتماً باید مردم تخلف از جماعت را ترک کنند و یا اینکه الله تعالی به دل‌های ایشان مهر می نهد، پس اینها از جمله غافلین میگردند.

۱۰- به ترک نماز اعمال انسان برباد میشود و در دنیا و آخرت به زیانها روبرو میشود:

در حدیث شریف آمده است: عن عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- قَالَ « مَنْ فَاتَتْهُ الْعَصْرُ -فَكَأَنَّهَا وَتَرَ أَهْلَهُ وَمَالَهُ .» صحیح مسلم (۲/ ۲۱۸)

ترجمه:- از عبدالله ابن عمر رضی الله عنهما روایت است او از پدر خود روایت میکند که بدون شک نبی علیه السلام فرمودند: از کسیکه نماز دیگر او فوت شود ، و این مانند آن است که اهل و مال آن هلاک شده باشد.

در حدیث شریف دیگر آمده است: عن بُرَيْدَةَ قَالَ، فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ تَرَكَ صَلَاةَ الْعَصْرِ حَيْطَ عَمَلُهُ» البخاري (۵/۲) ترجمه:- از بریده رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمودند: کسیکه نماز دیگر را ترک کند اعمال او برباد میشود.

توضیح: یعنی از آن نماز فایده گرفته نمیتواند و نماز دیگر وقت بالارفتن اعمال به آسمان است، و عمل این شخص در این وقت بالا نمی رود. و یا مراد از حبوط نقصان عمل است. و یا مراد از آن تغلیظ است.. شرح القسطلانی علی صحیح البخاری (۴/ ۱۹۸) عن أبي هريرة قال: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِنَّ أَوَّلَ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ عَمَلِهِ صَلَاتُهُ، فَإِنْ صَلَحَتْ فَقَدْ أَفْلَحَ وَأَنْجَحَ، وَإِنْ فَسَدَتْ فَقَدْ خَابَ وَخَسِرَ» سنن الترمذي (۲/ ۲۷۰)

ترجمه:- از ابو هریره رضی الله عنه روایت است او میگوید که من از رسول الله صلی الله علیه و سلم شنیده ام که فرمودند: بدون شک اولین چیزی که در باره آن در روز قیامت از بنده محاسبه میشود در باره اعمال او ، نماز است؛ اگر نماز او درست بود، یقیناً کامیاب شده و به مقصد خود رسید و اگر نماز آن درست نباشد پس توانی و زیانمند شد.

توضیح: مراد از (ان صلحت) این است که نماز را در وقت به طریقه کامل اداء کرده باشد و شرایط، فرایض، سنت ها و مستحبات را مراعات کرده باشد. و مراد از (ان فسدت) این است که نماز را ترک کرده و یا آنرا درست اداء نکرده.

۱۱- به ترک نماز مسلمان از حفاظت، میثاق و امن الهی بیرون میشود: مفهوم حدیث شریف است کسیکه نماز صبح را اداء میکند، او در ذمه الله تعالی داخل شد و مراد از ذمه الله تعالی حفاظت، امان و عهد الله تعالی است، و کسیکه به اینطور اشخاص ضرر میرساند الله تعالی بالای آنها خشم خود را نازل میکند.

وقتیکه نماز را ترک کند، از ذمه الله تعالی بیرون شد والله تعالی او را حفاظت هم نمی کند و اگر کسی به او ضرر میرساند، الله تعالی بالای او خشم نازل نمی کند. در حدیث شریف آمده است: عَنْ مُعَاذٍ قَالَ: أَوْ صَاحِبِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِعَشْرِ كَلِمَاتٍ قَالَ: «لَا تُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا وَإِنْ قُتِلْتَ وَحُرِّقْتَ، وَلَا تَعُنَّ وَالِدَيْكَ، وَإِنْ أَمَرَكَ أَنْ تَخْرُجَ مِنْ أَهْلِكَ وَمَالِكَ، وَلَا تَتْرُكَنَّ صَلَاةً مَكْتُوبَةً مُتَعَمِّدًا؛ فَإِنَّ مَنْ تَرَكَ صَلَاةً مَكْتُوبَةً مُتَعَمِّدًا فَقَدْ بَرَّئَتْ مِنْهُ ذِمَّةُ اللَّهِ» مسند أحمد ط الرسالة (۳۶/ ۳۹۲)

ترجمه:-- از معاذ رضی الله عنه روایت است او میگوید که رسول الله صلی الله علیه و سلم برای من ده چیز را وصیت و نصیحت کرده و برایم گفت: کسی را به الله تعالی شریک نساز، اگرچه کشته و یا سوزانده شوی، نافرمانی پدر و مادر را نکن اگر چه تورا امر کنند که از (مال و عیال خود) در گذر شو، یعنی (مال و عیال خود را رها کن). نماز فرض را قصداً ترک مکن، بدون شک کسیکه قصداً نماز فرض را ترک کند؛ سپس دور میشود امان الله تعالی از او.

توضیح: یعنی از امن الله تعالی در دنیا بیرون شد و مستحق تعذیر و ملامتی گردید و در آخرت هم مستحق عذاب گردیده است. ابن حجر میگوید: این کنایه است از سقوط احترام او؛ زیرا که به ترک نماز خود را به عذاب پیش کرد. مرقاة المفاتیح (۱/ ۳۱۰)

والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته.